

ADENOVIRUSI KOT POVZROČITELJI OKUŽB S HRANO

Povzročitelj

Adenovirusi (znanstveno ime *Adenoviridae*) so družina virusov. Genom adenovirusov je linearna molekula dvojnovijačne DNK.

Adenovirusi povzročajo predvsem vnetja zgornjih dihal, lahko pa prizadenejo tudi osrednje živčevje, očne veznice, črevesje in sečila.

Do danes so pri ljudeh osamili 50 tipov adenovirusov.

Akutna obolenja z drisko povzročata adenovirusa tipa 40 in 41.

Z adenovirusnimi driskami obolevajo predvsem otroci do dveh let starosti, lahko pa zbolijo tudi starejši otroci in odrasli.

Okužbe se pojavljajo skozi vse leto, tip 41 pa povzroča nekoliko več obolenj v vročih poletnih mesecih.

Adenovirusi povzročajo tudi bolnišnične epidemije.

Prenos okužbe

Adenovirusne driske se prenašajo fekalno-oralno. Glavni vir okužbe je blato obolelih ljudi. Okužene osebe izločajo virus v blatu 10 do 14 dni; povprečno 2 dni pred pojavom driske in še 5 dni po prenehanju driske. Z nehigienskim ravnanjem in razmerami (zlasti pomankljivo umivanje rok) se virus zanese v živila, pitno vodo.

Človek se okuži z zaužitjem onesnaženih živil in pitne vode, ki so onesnažene z blatom obolelih ljudi, to je posreden prenos. Lahko pa je prenos okužbe neposreden s človeka na človeka, z neposrednim stikom z izločki obolelega.

Tvegana živila

Glede na način širjenja virusa so tvegana živila predvsem tista, ki pred zaužitjem niso toplotno obdelana. Največ okužb je z uživanjem gotovih živil ter školjk.

Potek bolezni

Inkubacija (čas od okužbe do pojava bolezenskih znakov) traja pri adenovirusnih driskah 3-10 dni.

Vodilna klinična znaka sta vodena driska in bruhanje. Včasih imajo oboleli nekoliko zvišano telesno temperaturo in prehladne znake. Če pride do dehidracije (izsušitve) je praviloma blaga.

Dokument:	ADENOVIRUSI KOT POVZROČITELJI OKUŽB S HRANO
Pripravila:	Delovna skupina za pripravo higienskih stališč za varnost živil, NIJZ-Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: marec, 2015

Bolezen praviloma nima hujših posledic za zdravje.

Občutljivejša populacija

Majhni otroci, osebe z motnjami v imunskem odzivu.

Ukrepi za preprečevanje okužb

Adenovirusne driske preprečujemo z izvajanjem osebne higiene, higienskimi rokovanjem z živili ter vzdrževanjem čistoče v sanitarnih in drugih prostorih. Še posebej pomembno je dosledno izvajanje higiene rok.

Adenoviruse hitro uniči že temperatura 56°C.

Učinkovitega cepiva proti adenovirusnim driskam ni. V ZDA je na voljo cepivo v obliki kapsul. Deluje na dva tipa adenovirusov, ki povzročata okužbe dihal.

Viri:

1. Center for Disease Control and Prevention. Adenoviruses. Pridobljeno 9.2.2015 s spletne strani: <http://www.cdc.gov/adenovirus/hcp/clinical-overview.html>
2. Marolt-Gomišček M., Radšel-Medvešček A. Infekcijske bolezni, Ljubljana, Tangram 2002: 144-145, 324-326.
3. Chin J. Control of Communicable Diseases Manual. APHA 2000: 427-428.
4. FDA. Toxicology Review – Adenovirus. Pridobljeno 9.2.2015 s spletne strani: <http://www.fda.gov/BiologicsBloodVaccines/Vaccines/ApprovedProducts/ucm250428.htm>
5. CDC. MMWR. Diagnosis and Management of Foodborne Illnesses. Pridobljeno 9.2.2015 s spletne strani: <http://www.cdc.gov/mmwr/PDF/rr/rr5002.pdf>

Dokument:	ADENOVIRUSI KOT POVZROČITELJI OKUŽB S HRANO
Pripravila:	Delovna skupina za pripravo higienskih stališč za varnost živil, NIJZ-Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: marec, 2015